

Elkarrekin begiratzen

0 eta 3 urte artean ikusmena estimulatzeko gida

Arreta goiztiarreko esku hartzea

Arreta goiztiarreko esku hartzea
Ikusteko desgaitasuna duten hurren familiei zuzendutako gidak

Elkarrekin begiratzen: 0 eta 3 urte artean ikusmena estimulatzeneko gida

Lehenengo argitalpena: 2021eko ekaina

© **Argitalpen honetarako:**

Organización Nacional de Ciegos Españoles (ONCE)
ONCEren Zuzendaritza Nagusia Hezkuntza, Enplegu eta Braille Zuzendaritza
Calle del Prado, 24; 28014 Madril (Espainia)

Argitaratzailea:

Hezkuntza, Enplegu eta Braille Zuzendaritza. ONCEren Zuzendaritza Nagusia

Gida honetarako laguntzaileak (ONCEren Bartzelonako CREko arreta goiztiarreko zerbitzua):

Margarita Albertí Boada — Irakaslea.
Josefina López Sendros — Irakaslea.
Pepi Marqués Bru — Irakaslea.
Laura Nadal Fiol — Irakaslea.

Gidaren koordinatzailea: Montse Morral Subirá, irakaslea.

Bildumaren laguntzaileak:

Pilar Carballo Lado — ONCEren Pontevedrako CREko pedagogo.
María Dolores García Payá — ONCEren Alacanteko CREko irakaslea.
Francisco López Montellano — ONCEren Madrileko CREko irakaslea.
Montse Morral Subirá — ONCEren Bartzelonako CREko irakaslea.
Coral del Pilar Regidor Poyatos — ONCEren Sevillako CREko irakaslea.

Bildumaren koordinatzailea: M.ª Ángeles Lafuente de Frutos, ONCEren Hezkuntza, Enplegu eta Braille Zuzendaritzako Hezkuntza Arretarako Departamentuko teknikaria.

Ilustrazioak: Mariona Coma Segalés.

Diseinua eta maketazioa: Francisco Javier Martínez Calvo.

Aitortu-EzKomertziala-LanEratorririkGabe · CC BY-NC-ND

Creative Commons lizentzia honek gida erabilera pertsonalerako deskargatzeko eta inprimatzeko aukera ematen du, bai eta beste pertsona batzuekin partekatzen ere, betiere egiletza aintzatetsita. Ezin dira edukiak inolaz ere aldatu eta ezin da merkataritza xedeetarako erabili.

Gida hauetan proposatu den estimulazio materiala helburu terapeutikoetarako hautatu da. Materialaren hartzaileen ezaugarriak kontuan hartuta, hartzaileen segurtasuna bermatu eta istripuak prebenitze aldera, pertsona heldu baten zaintzapean bakarrik erabili beharko da.

ONCEk konpromiso irmoa hartu du emakumeen eta gizonen arteko berdintasun printzipioaren defentsa eta aplikazio eraginkorren eta Erakundeak egindako barneko eta kanpoko komunikazioetan lengoia ez sexista erabiltzen dela ziurtatu nahi du. Horretarako, sexua zehaztu gabe pertsonak aipatzen dituzten idazketa teknikak erabiltzen saiatzen da. Hala ere, dokumentu arauemailetan, zenbaitetan, termino generikoak erabili behar izaten dira, bereziki pluralen kasuan, argitasuna, zuzentasuna eta irakurteraztasuna bermatzeko, baina horrek ez du esan nahi generoa desberdintzearen garrantzia ezagutzen ez denik edo erakundeak berdintasun politikekiko eta sexuagatiko bereizkeriaren aurkako borrokarekiko konpromiso txikiagoa duenik.

Aurkibidea

<i>Ikusteko desgaitasuna duten haurren familiei zuzendutako giden aurkezpena</i>	4
Gidak	4
Zer sentitzen dute gurasoek ikusteko desgaitasuna duen seme edo alaba bat izatean?	5
Zer esan nahi du ongi ez ikusteak?	5
Zerk lagunduko dit hobe ikusten?	5
Nork lagundu gaitzake?	5
Jaiotzetik 6 hilabete bete arte	6
6 - 12 hilabete	6
12 - 18 hilabete	8
18 - 24 hilabete	9
24 - 36 hilabete	11

Ikusteko desgaitasuna duten haurren familiei zuzendutako gidaren aurkezpena

Aurreko ikasturteetan ONCEren hezkuntza arloko esku hartzearen uneko egoeraren gainean egindako azterketa eta balorazioa kontuan hartuta, ONCEren bost Hezkuntza Baliabideen Zentroen (aurrerantzean, CRE, gaztelaniako akronimoaren arabera) eta Ikusteko Desgaitasunerako Hezkuntza Arretako Talde Espezifikoen eskutik egin zena, hainbat batzorde edo lantalde sortu ziren. Arreta Goiztiarraren ardura duen batzordea osatzen dute Arreta Goiztiarreko Talde Dinamizatzaileko (DATO Taldea) ONCEren CREetarako bost loturako pertsonak eta talde horren koordinatzaileak diren Erakunde honen Zuzendaritza Nagusiko kideek.

Batzorde horrek planteatutako helburuetako bat izan zen hainbat dokumentu prestatzea, familiei zuzendutako gida moduan, arreta goiztiarreko zerbitzuetara eta haur hezkuntzan laguntzeko zerbitzuetara datozen haurrekin profesionalak gauzatzen duten esku hartzea osatzeko. Horretarako, CRE bakoitzeko Arreta Goiztiarrerako lantegien laguntza izan dugu.

Helburua da ikusteko desgaitasuna duten haurren arreta goiztiarreko esku hartzean laguntzea, haur hauei eta beren familiei zuzeneko sostengua ematea, CREetako arreta goiztiarreko lantegietarako hezkuntza baliabideak sortzea, sareko lana eta materialak, dokumentazioa eta informazioa partekatzen jarraitzeko aukera sustatzea eta profesionalak laguntza emateko beste baliabide bat sortzea. Espero dugu hedapen ekintza hauek arreta goiztiarra, arlo horretan diharduten profesionalen beharrak, egin beharreko esku hartze motak eta horretarako beharrezkoak diren baliabideak ezagutzera ematea.

Gidak

Jarraian aurkeztu ditugun gidak familiei zuzendutakoak dira bereziki, baina edukiak profesionalen interesekoak ere badira. Honako hauek dira:

- **Goazen elkarrekin gida, familiek arreta goiztiarrekin hasierako kontaktua izan dezaten.** Gida hau itsutasuna edo ikusmen urritasun larria duten haurren gurasoei zuzendua dago, euren seme-alabak ikusteko arazoren bat duelako berria edo susmoa duten momentu beretik hasita laguntza jaso dezaten.

Arreta goiztiarreko zerbitzuko profesionalak, familien aldamenean egonda, beren ahalegina eta esperientzia jartzen dituzte hauen zerbitzura, haurren jokabideak aztertuz seme-alaben egoera emozionalak eta beharrak behar bezala identifikatzeko eta interpretatzeko gai direla senti dezaten, hartara hazkuntza konfiantzarekin eta gozatu garatu ahal izateko.

- **Elkarrekin ibiltzen autonomia gida.** Gida honek orientazioa eskaini nahi die familia eta profesionalak elikaduraren, garbitasunaren, janztearen eta ordenaren ohituren arloan, bai eta mugikortasunarekin lotutako alderdien inguruan ere, 0 eta 6 urte bitarteko autonomia hobetzeko helburuarekin. «Haurrek ez dute arrakasta izango haien ordez egin duzunari esker, baizik eta haien kabuz egiten irakatsi diezunari esker» (Ann Landers).
- **Elkarrekin begiratzen ikusmena estimulatzeko gida.** Gida hau ikusmen urritasun larri bat duten haurrekin diharduten familia eta profesionalak zuzendua dago. Ikusmen txikia duen haurtxoaren bilakaeran kontuan hartu beharreko oinarritzko faktoreak modu erraz eta ulergarrian aurkezten ditu, haurren ikusmen hondarrerako estimulatuzaileak diren baliabide, jolas eta oinarritzko elementuei esker. Lan hau ONCEren arreta goiztiarreko zerbitzuetan lan egiten duten profesionalen etengabeko azterketaren, esperientziaren eta hausnarketaren emaitza da.

Halaber, helburua da ONCEk familiekin lan egin eta ibilbide honetan laguntzeko eskaintzen dituen zerbitzuak ezagutzera ematea, familia bakoitzari banakako sostengua emanda familia taldearen eta haurtxoaren ezagutza eta behaketari eta zuzeneko lanari esker.

Zer sentitzen dute gurasoek ikusteko desgaitasuna duen seme edo alaba bat izatean?

Aita, ama, triste eta galduta nabaritzen zaituztet, zalantza eta galdera askorekin, zenbaitetan. Agian, ni nola tratatu ez dakizuela sentituko duzue. Ikusteko desgaitasuna dut, baina haur arrunta naiz eta gainerakoek dituzten behar berak ditut. Goibel egon arren: besarka nazazue, begira iezadazue, hitz egin iezadazue. Pixkanaka pixkanaka, hobe ezagutuko dugu elkar eta errazagoa izango da dena. Izugarri maite zaituztet!

Zer esan nahi du ongi ez ikusteak?

Duela gutxi esan dizute ez dudala ongi ikusten, zuen artean hizketan entzuten zaituztet eta zalantza asko dituzue. Nire ikusmena oso mugatua da eta, agian, lehen hilabeteetan zehar gutxi erabiliko dut. Ahalegin handia egin behar dut begirada finkatzeko, zure aurpegia lausotzen zait, ama, ongi fokuratu ezin dudalako eta azkar mugitzen zarenean edo urrun zaudenean jarraitu ezin dizudalako. Horregatik, zuen laguntza behar dut.

Zerk lagunduko dit hobe ikusten?

Aita, ama, ikusmen lehentasun jakinekin jaio naiz eta, hitz egiten didazuenean edo nirekin jolasten zaretenean kontuan hartzen badituzue, hobe ikusi ahalko dut: kontrasteak, mugimenduak, forma biribilak eta distantzia laburrak nire inguruko gauzak hobe ikusten lagunduko didate.

Nork lagundu gaitzake?

Jakin behar duzue badirela guri laguntzeko prest dauden pertsonak eta zerbitzuak, Espainia osoan zehar: ONCEren arreta goiztiarreko zerbitzuak dira.

Entzun eta laguntza emango dizuen profesional bat izango duzue aldamenean, mundua beste era batera ezagutzeko bidea erraztuko dizuen.

ONCEren Alacanteko CRE	965 267 000
ONCEren Bartzelonako CRE	932 381 111
ONCEren Madrileko CRE	913 535 600
ONCEren Pontevedrako CRE	986 856 200
ONCEren Sevillako CRE	954 989 311

Jaiotzetik 6 hilabete bete arte

Zure aurpegiari begiratu behar diot, nolakoa zaren jakiteko. Hurbildu asko niregana, egin keinuak hitz egiten didazunean, ireki ahoa poliki, atera mihia, egin aho-puzkerrak... Zenbaitetan, agian, begiratzen ez dizudala irudituko zaizu..., arazoak izan ditzaket fokuratzeko, nire begitxoak eta nire burua egokitu behar baititut. Hasieran, zure ileari begiratuko diot, zure aurpegiaren inguruari edo zure ezpainei mugitzen ari direnean. Azkar nekatzen naiz, baina zu nire hurbil egoteak eta zure aurpegia ikusten hasteak oso zoriontsu egiten naute.

Zure ahotsa entzuteak nirekin jolastera zatozela iragarri eta **ohartarazten** dit. Bola distiratsu bat erakusten badidazu, nire **arreta** lortuko duzu eta, era berean, begirada **finkatu** ahalko dut, segundo gutxi batzuetan zehar bada ere. Kontrastea egiten duten koloretako edo kolore biziko oihalak nigandik hurbil mugitzen badituzu, nire begitxoak aldamenetatik ikusteko gai direla irakatsiko didazu eta, ukitzen ditudanean, leunak direla ikasiko dut. Zeinen jostagarria den!!!

Ipuin zabalgarriek, zirkulu, marra eta forma borobil erraz eta kontrastedunak dituztenak, begirada **finkatzen** eta **begizko jarraipenak** egiten hasten laguntzen didate. Horizontal ipintzen badituzue, begitxoak mugitzen hasi ahalko dut ipuin bat irakurriko banu bezala eta, bertikal ipintzen badituzue, goitik behera begiratzen saiatuko naiz. Oso zaila da... nekatu egiten naiz, baina zuen laguntzarekin lortuko dut!!!

Kolore distiratsuetako objektu eta/edo jostailu luzeak, hala nola koloretako zintak, tutuak edo arinak diren makilak, izugarri gustatzen zaizkit; hurbiltzen badizkidazue, agian hartu ahalko ditut, ahora eramango ditut eta begietara asko hurbilduko ditut.

Uauuuuuu, dena batera egin dezaket: begiratu, ukitu, entzun eta dastatu; gogora ezazue, aita eta ama, hobe ikusten laguntzen didaten material hauek ez direla jostailuak, beraz, horiekin jolasean ari naizen bitartean, zaindu beharko nauzue.

Nire gorputza geroz eta sendoagoa da, nire buruari hobe eusten diot eta lurretik mugitzen hasi nahi dut; alde batera eta bestera buelta ematen saiatzen naiz eta zuen besoen artean edo sostenguekin esertzen saiatzea gustuko dut. Mugimenduarekin gozaten dut!!! Lagundu iezadazue praktikatzen: lurrean nagoenean, jarri, alde bietara, objektu erakargarriak nik ongi ikusteko moduan eta, horrela, horietara iristen saiatuko naiz. Bola distiratsu bat hurbildu eta, ondoren, nire begitxoan gainetik mugitzen baduzue, nire burua sendotzen lagunduko didazue, luzaroagoan tente mantentzen ikasteko.

6 - 12 hilabete

Jarrera neuk bakarrik aldatzea izugarri gustatzen zait! (Ahoz gora, ahoz behera, eserita...). Objektuak ikusangelu desberdinetatik **ezagutzen** ikasten dut. Pixkanaka distantzien kontzientzia hartzen ari naiz ere, eta geroz eta hobe antolatzen ditut nire mugimenduak nire helburura iristeko. Arrastaka hasten naizenean eta, aurreraxeago, lau hankatan ibiltzen hasten naizenean, azkarrago

hurbildu ahalko naiz objektuetara eta etxean, parkean, aiton-amonen etxean eta bestelako tokietan dagoen guztia arakatu ahalko dut. Gauza bakoitzaren izena niri adierazten hasteko ordua da, nik gauza horiek **ezagutzen** ikasteko. Lagundu iezadazu xehetasunak ohartzen, modu ordenatuan begiratzuz eta ukituz. Parte hartu nirekin batera esperimendazio horretan; pixkanaka, objektuen ezaugarriak (kolorea, forma, tamaina, tenperatura, pisua...) eta horien arteko aldeak nabaritzen hasiko naiz. Gauza bat bestearengandik **bereizteak** zer nahi dudan jakiten lagunduko dit, zer gustatzen zaidan, zerk ematen didan beldurra... Pixkanaka, nireak diren gauzak **identifikatzen** ikasiko dut, erabil ditzakedanak eta niretzat arriskutsuak direnak.

1. ilustrazioa. Familia bere haurtxoarekin

Hori guztia ez da ez erraza eta ez azkarra izango! Sarritan errepikatu beharko didazu, denbora eman beharko didazu mugimendua gelditzeko, esertzeko, objektuari eusteko, begietara hurbiltzeko eta objektua ukitzeko. Espazioan objektu gutxi egotea lagungarria izango zait, hartara, **begien arreta** hobe mantendu ahalko dut objektu bakoitzean.

Hasieran, pazientzia pixka bat izan beharko duzue nirekin, geldi egotea kosta egiten zait eta: ikusi eta ukitu nahi ditudan gauza berriak amaigabeak dira! Eta hain da zoragarria nire kabuz mugitzea...! Baina egon lasai, hilabetetik hilabetera, nire arreta hobetuz doala ikusiko duzue. Nire begiekin objektua aurkitu eta objektuari heltzearekin bakarrik oso lan garrantzitsua egingo dut **begiesku koordinazioaren** aldetik.

Ez izan beldurrik bakarrik mugitzen hasten naizenean, handik hona, sukaldetik egongelara edo nire logelara. Gauza bakoitzaren tokia ezagutzea garrantzitsua da niretzat, hurbil daudenak eta urrun daudenak, iristeko behar dudan denbora jakiteko, igaro behar ditudan tokiak ezagutzeko... Nire **memoriari** esker,

objektuak eta bakoitzaren tokia **irudikatu** eta gogoratuko ditut; ikusi ez arren, objektu horiek aurkitzeko gai izango naiz.

Egunetik egunera, behar dudana edo nahi dudana zuri eskatzen ikasiko dut, nire lehenengo hitzekin batera momentu bakoitzean nahi dudana seinalatuko dut, eta horrek izugarri erraztuko dit lana! Dena den, ez ekarri dena niri, utzi gauzak neuri lortzen, nire lanetan arrakasta izateko beharra dut seguru eta zoriontsu sentitzeko.

2. ilustrazioa. Ama bere semearekin jolasean

12 - 18 hilabete

Apur bat nagusiagoa naiz. Dagoeneko oinez ibiltzen ikasi dut edo ikastear nago. Asko mugitzen naiz eta gutxiago lo egiten dut egunean zehar. Horri esker, inguratzen nauen mundua arakatzeko gai naiz. Zirrargarria da! Dena da interesgarria! Zuekin egotea maite dut, aita, ama, baina besteenganako interesa ere sentitzen hasi naiz. Kalera irteten naizenean, igaro eta agurtzen nauen jendeari **arretaz begiratzea** gustatzen zait. Irakatsi niri keinuak imitatzen (agur esatea, eskuarekin musuak botatzea...). Zu behin eta berriz horiek egiten ikustea oso dibertigarria iruditzen zait. Nire inguruan gertatzen den guztiari **arreta** jarri nahi diot, **xehetasun guzti-guztiak antzeman** nahi ditut; zure aurpegiko adierazpenek segurtasuna ematen didate: zenbaitetan, nola jardun azaltzen didate.

Etxean, apur batez bakarrik jolasten egoteko gai naiz. Tiraderak ireki eta gauzak sartzea maite dut. Plastikozko botila edo potoak eta estalkiak uzten badizkidazu, barruan sartzen jostatuko naiz; pixkanaka, **begi-esku koordinazioa** hobetuz joango naiz. Dorre txikiak egin ditzaket objektu handiekin: hasieran zuk egiten badituzu, dibertigarriagoa izango da eta zuk egindakoa kopiatzeko aukera

emango didazu, zu baitzara nire eredu. Nigana hurbildu eta nigandik urruntzen diren objektuekin jolastea ere gustuko dut, egiten duten ibilbidea **begiekin jarraitzeko** gai naiz eta distantzia desberdinetan **begiak fokura** ditzaket. Nahi baduzu, baloia edo kotxea elkarri pasatzen jolas gaitezke, ikusiko duzu zeinen ongi pasako dugun!

Nire gauzetako zenbait **ezagutzen** ditut: nire txupetea, nire biberioia eta, pixoihala erakusten badidazu, aldatuko nauzula jakingo dut. Hurbiltzean, xehetasunak hobe antzematen ditut. Lagundu nahi badidazu, esan zeri jarri behar diodan arreta nire koilara nire nebaren koilararengandik **desberdintzeko**. Tartetxo bat duzunean, eser nazazu zure magalean eta erakutsi familia argazkiak, azaldu eta seinalatu bertan ikusten duzuna eta utzidazu argazkietara hurbiltzen zuk esandakoa egiaztatzerara. Ni bezalako haurrak dituzten ipuinekin proba egin dezakezu, marrazki gutxi eta handiak dituztenak.

Zenbait gauza neure kabuz egiteko gai naiz. Utzi saiatzen, okertuko naiz eta agian haserretu egingo naiz, baina horrela ikasiko dut eta biok dakigu gauza asko egiteko gai naizela. Izan pazientzia, badakit motel noala, baina ez dut inolako presarik. Uzten badidazu, bakarrik jaten has naiteke koilararekin (izugarri zikinduko naiz, badakizu), jostailuren bat bere tiraderan gorde dezaket edo eskatzen didazun zer edo zer ekar dezaket.

Espazioan barna mugitzen ikasten ari naiz, oztopoak saihesten, **nire ikusmena mugimenduan koordinatzen eta objektuen eta nire arteko erlazio espaziala ulertzen** (zein distantziara dauden, bertara iristeko behar dudan denbora, tokira iritsi baina heldu ezin badiet...)Espazioan barna mugitzen ikasten ari naiz, oztopoak saihesten, **nire ikusmena mugimenduan koordinatzen eta objektuen eta nire arteko erlazio espaziala ulertzen** (zein distantziara dauden, bertara iristeko behar dudan denbora, tokira iritsi baina heldu ezin badiet...).

3. ilustrazioa. Aita bere semearekin pilotan jostatzen

18 - 24 hilabete

Egunetik egunera, seguruago sentitzen naiz nire desplazamenduetan. Ibiltzea maite dut, etxe osoan barna aritzea eta, zenbaitetan, kalean barna ere, zuengandik urruntzeko pauso batzuk ematera ausartzen bainaiz, oraindik ere

izugarri behar zaituztedan arren. Adibidez, lurrean kolore aldaketa bat, gainazal aldaketa bat edo eskaloï bat dagoen bakoitzean, azaldu beharko didazue gelditu eta nire oina gaintetik pasa behar dudala irtenguneren bat dagoen egiazatzeko, izan ere, baliteke nik irtengune horiek ongi ez **bereiztea** eta, aurrera jarraitzen badut, patapun, estropezu egingo dut. Irakatsi ere eskailerak igotzen eta jaisten. Hasieran, eman eskua eta, aurrerago, irakatsi baranda nola erabili. Kontuz ibili: geroz eta gehiago gustatzen zait sofara, besaulkira edo zuen ohera igo eta bertatik jaistea; horregatik, hoberena izango da minik ez hartzeko estrategiak niri irakastea.

Apurka bakarrik egon banaiteke ere, egia esan, nahiago dut zuen ondoan egon. Aprobetxa dezagun! **Imitatzea**, gauzen izena ezagutzea, gauzak nola erabili ikastea, zertarako balio duten, zein materialez eginak dauden... hilabete hauetan zehar garatuko ditudan gaitasunetako zenbait dira (**bereiztea, ezagutzea, identifikatzea**). Horregatik, nire proposamena da garbitzeko momentua, janzteko momentua, janaria prestatzeko edo etxea txukuntzeko momentua aprobetxatzea niri gauzak azaltzeko eta, batez ere, benetako tresnekin esperimentatzeko. Jostagarria izango da txitxirioak prestatzea eta nire hatzen arten hartzea: txikiak dira, baina ikusteko ahaleginak egingo ditut, zuek nire aldamenean zaudetelako animoak ematen. Zapi eta erratz batekin paseatzea, hutsik dauden ontziekin, botilekin eta kutxekin gauzak sartu eta ateratzen jostatzea; izugarri gustatzen zait nire **begi-esku koordinazioa** lantzea!

Asko eta oso ongi hitz egin behar didazue ere, nire lengoaia hazkunde betean baitago eta izugarri gustatzen baitzait entzuten dudan guztia errepikatzea. Horregatik, segi beti niri kantak kantatzen eta ipuinak irakurtzen. Zuen magalean esertzea maite dut, zuen ahotsa entzutea eta marrazki bakunak, handiak, kontrastatuak eta kolore bizikoak dituzten liburuak zuekin batera arakatzea. Zuek, nire anai-arrebak, aiton-amonak eta nire gauzak protagonista diren argazkiei begiratzea era gustatzen zait. Jarri arreta: **adi** egoten, **begiraten**, entzuten, irudiak identifikatzen, hitz berriak esaten eta, onena, zuekin batera gozatzen ikasi dut!

4. ilustrazioa. Ipuina irakurtzen

24 - 36 hilabete

Dagoeneko ikasi dut oinez ibiltzen eta gauzak hartzeko gai izatea maite dut. Beraz, jarri nire jostailu gogokoenak nire begien altueran eta nire eskueran, neuk jostailuak ikusi eta nire jakin-mina pizteko, baina utzi bi edo hiru jostailu bakarrik, **arretaz** eta patxadaz aukera dezadan. Kalera eta parkera jolastera goazenean, hurbil ditudan gauzei buruzko azalpenak entzutea gustatzen zait eta, sarritan, nire kaleko zuhaitzak ikusten ditut, gozokiaren papera botatzen dudan zakarrontzia, atsedean hartzera esertzen naizen bankua, nire lagunek egiten dituzten jolasak... Haiekin jolastea gustatzen zait, baina apur bat hurbildu beharko naiz lagunak hobe ikusteko. Nire inguruko gauzak zer diren eta niri hitz egiten didaten pertsonak nortzuk diren dakidanean lasaitasun handia sentitzen dut. Horrela, ezagutzen ditudan pertsonak agurtu ahalko ditut hurrengo batean. Zintarri bat aurkitzen badut edo oztoporen batekin estropezu egiten badut, batzuetan izutu egingo naiz, baina zuk gertatutakoa azaltzen badidazu, pixkanaka ikasiko dut, igarotako tokiak gogoratzen hasiko naiz eta seguru sentituko naiz.

Izugarri maite dut zu imitatzea; gaur makarroiak prestatuko ditut nire jostailuzko sukaldetxoan. Dagoeneko gai naiz arropa eta zapatak erantzi eta bakoitza bere tokian gordetzeko, txukuna izateak nire gauzak beti aurkitzen lagunduko didalako. Poliki egingo dut hori, ongi egiten ikasi nahi dudalako. Oso ongi pasatzen dut erositako gauzak gordetzen laguntzen dizudanean.

Izugarri gustatzen zait eraikuntzak egitea, geroz eta konplexuagoak dira!!! Godaletak sartu eta ateratzea, dorre bat egitea... Jolastu nirekin eta esan zer koloreko dorrea egin dezadan nahi duzun. Lagundu iezadazu pixka bat kubo hori aurkitzen, seinala ezazu hatzarekin, hurbildu nire eskua bertara... Familiako kideen eta lagunaren argazkiei begiratzea ere oso gustuko dut. Erakutsi kontraste ona duten argazkiak eta pertsona bakarra ageri dutenak, aurpegi argiak dituztenak; ilearen, betaurrekoen eta abarren xehetasunak **bereiztu** eta seinalatzea gustatzen zait. Ipuinetan nire pertsonaia eta objektu gogokoenak **bilatzea** maite dut, poliki eta arreta handia jarriz. Ipuinak zeure ahotik entzutea gustatzen zait. Aukeratu irudi gutxi, erraz eta argiak dituztenak; marrazki asko badaude, nahasi egingo naiz. Dagoeneko gai naiz nire objektu edo jostailu gogokoenen argazkiren bat **identifikatzen**: nire koilara, nire pelutxezko hartza, nire adur-zapia...

Marrak egitea, formak identifikatzea eta **formaren bat imitatzea** (zirkulua, marrak...) gustatzen zait; errotulagailu edo arkatz oso ilun batekin hobe ikusiko ditut. Zirkulu bat, karratu bat edo bestelako forma errazak sartzeko aukera ematen didaten puzzleak ere gustuko ditut. Oso ongi pasatzen dut bi objektu edo argazki berdin multzokatzea eskatzen didazunean. Lagundu **berdinak edo desberdinak diren bereizten**. Horrela lortuko dut **begi-esku koordinazioa** asko praktikatzea.

5. ilustrazioa. Familiartean sukaldean

Zuen ardurak eta laguntzak eta zuek momentu bakoitzean behar dudana ulertzeak nire inguruan dagoen guztia arakatzeko, ezagutzeko eta esperimendatzeko adorea ematen dit. Konfiantza ematen didazue eta geroz eta segurtasun handiagoa sentiarazten didazue, pixkanaka pixkanaka nire erronka berriei aurre egiten hasteko.

Arreta goiztiarreko esku hartzea

